

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 5

Частина I

**Одеса
2019**

УДК 311
ББК 60.6

Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 5. Частина I. – Одеса, ОНЕУ. – 2019. – 245 с.

Автори:

Вітковська К. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Милашко О. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю. О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Погорєлова Т. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Самотоєнкова О. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Тарасова К. І. – к.е.н., викладач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Абалмасова М. П. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Агапченко К. А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Березорудський А. М. – студент обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Богомаз О. О. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Бондаренко А. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Бойко В. С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Бойчева О. П. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Борищук А. О. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Бурлаєва В. С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Воскобойнік І. І. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Вебер К. І. – студентка факультету міжнародної економіки Одеського національного економічного університету,
Гаращенко О. В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Георгіу О. А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Голубчикова Ю. В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Дворжак А. С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Джонмуродова Н. Д. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Зарічна Т. С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Запорощенко А. С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Любович А. А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Мотишена В. В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Савина І. В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Стародубцева Т. В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету.

У збірнику наводяться результати дослідження студентів та викладачів кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів у деяких країнах світу, в Україні та окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

ЗМІСТ

Голубчикова Ю.В., Вітковська К.В. Статистичний аналіз динаміки та стану безробіття в Україні.....	6
Дворжак А.С., Милашко О.Г. Статистичний аналіз в'їзного та виїзного туризму в Україні.....	13
Савина І.В., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз показників забору, використання та забруднення води.....	18
Запорощенко А.С., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз захворюваності на СНІД в країнах Європи.....	26
Борищук А.О., Самоуськова О.В. Диференціація регіонів України за рівнем зайнятості населення.....	33
Джонмуродова Н.Д., Погорєлова Т.В. Особливості статистичної оцінки кредитоспроможності позичальників банку.....	39
Любович А.А., Вітковська К.В. Аналіз патентної діяльності в Україні.....	47
Стародубцева Т.В., Вітковська К.В. Статистичне дослідження розвитку альтернативної енергії в Україні... ..	54
Бойко В.С., Тарасова К.І. Аналіз розвитку легкої промисловості України	60
Зарічна Т.С., Тарасова К.І. Машинобудування України: сучасний стан, структура та тенденції розвитку галузі	68
Агапченко К.А., Тарасова К.І. Статистичний аналіз переробної промисловості України	77
Богомаз О.О., Тарасова К.І. Статистичний аналіз динаміки та стану розвитку вугільної промисловості України	83
Бондаренко А.В., Тарасова К.І. Статистична оцінка заробітної плати громадян України	91
Любович А.А., Тарасова К.І. Дослідження ризику трудової міграції населення України.....	98
Weber K.I., Tarasova K.I. The latest trends of Ukrainian labor market: statistical research	105
Мотишена В.В., Тарасова К.І. Дослідження харчової промисловості України	113
Березорудський А.М., Тарасова К.І. Аналіз електроенергетичної промисловості України	120

Абалмасова М.П., Милашко О.Г. Статистичний аналіз діяльності мотелів України	126
Березорудський А.М., Милашко О.Г. Методи статистичного аналізу діяльності мотелів та хостелів	131
Бойчева О.П., Милашко О.Г. Провідні напрямки співробітництва Болгарії та України	138
Агапченко К.А., Милашко О.Г. Необхідність статистичного аналізу діяльності хостелів в Україні	144
Богомаз О.О., Милашко О.Г. Аналіз діяльності готелів в Україні	151
Бойко В.С., Милашко О.Г. Аналіз ринку мотельних послуг.	157
Бурлаєва В.С., Милашко О.Г. Аналіз динаміки основних макроекономічних показників Німеччини	162
Воскобойнік І.І., Милашко О.Г. Дослідження сучасного стану мотельних господарств України	166
Гарашенко О.В., Милашко О.Г. Статистичний аналіз діяльності кемпінгів в Україні	173
Любович А.А., Милашко О.Г. Зовнішньоекономічна діяльність Франції та її торговельно-економічне співробітництво з Україною	178
Мотишена В.В., Милашко О.Г. Аналіз сучасного стану діяльності мотелів в Україні	185
Стародубцева Т.В., Милашко О.Г. Статистичний аналіз основних макроекономічних показників Польщі	193
Георгіу О.А., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз рівня злочинності в Європі	199
Березорудский А.Н., Ольвинская Ю.О. Анализ рынка электромобилей в Украине	207
Богомаз О.О., Ольвінська Ю.О. Аналіз сучасного стану викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря України	212
Агапченко К.А., Ольвінська Ю.О. Техногенний вплив на екологію в Україні	219
Бойко В.С., Ольвінська Ю.О. Аналіз динаміки екологічного сліду планети	226
Абалмасова М.П., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз екологічного стану Чорного моря	233
Любович А.А., Ольвінська Ю.О. Вплив освіти на формування особистості.....	239

СТАТИСТИЧНА ОЦІНКА ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

Бондаренко А. В.¹, Тарасова К. І.²

¹ – студент, факультет економіки та управління підприємництвом,

² – канд. екон. наук, кафедра статистики

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Бондаренко А. В., Тарасова К. І. Статистична оцінка заробітної плати громадян України. Досліджено сутність заробітної плати. Виявлена основна тенденція динаміки середньої заробітної плати. Проаналізовано динаміку середньої заробітної плати в Україні та порівняно її темпи зростаннями з індексом споживчих цін.

Ключові слова: заробітна плата, мінімальна заробітна плата, середня заробітна плата, динаміка, індекс споживчих цін.

Бондаренко А. В., Тарасова К. І. Статистическая оценка заработной платы граждан Украины. Исследована сущность заработной платы. Выявлена основная тенденция динамики средней заработной платы. Проанализирована динамика средней заработной платы в Украине и сравнены ее темпы роста с индексом потребительских цен.

Ключевые слова: заработная плата, минимальная заработная плата, средняя заработная плата, динамика, индекс потребительских цен.

Bondarenko A. V., Tarasova K. I. Statistical assessment of wages of Ukrainian citizens. The essence of wages is investigated. The main tendency of the dynamics of average wages is revealed. The dynamics of average wages in Ukraine and its comparative growth rates with the consumer price index are analyzed.

Keywords: wages, minimum wages, average wages, dynamics, consumer price index.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Бондаренко, А. В. Статистична оцінка заробітної плати громадян України [Текст] / А. В. Бондаренко, К. І. Тарасова // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 5. Частина I – Одеса, ОНЕУ. – 2019. – С. 91 – 97.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Заробітна плата – грошова винагорода людині за виконану нею роботу; вона є важливою складовою в існуванні суспільства. Саме вона, а також інші доходи дають змогу людям задовольняти свої повсякденні потреби, відновлювати та покращувати свою продуктивність, вона є мірилом рівня життя та

соціального захисту населення. Заробітна плата повинна бути щонайменше достатньою для людського існування, а у більшості випадків повинна перевищувати цей рівень, щоб дати людині змогу утримувати не тільки себе, але й свою родину. В Україні, нажаль, можна спостерігати значну диференціацію доходів і високий рівень бідності працюючого населення, що призводить до зростання соціальної напруги в суспільстві. Тож, дане явище штовхає на постійний моніторинг інформації та становища України з подальшою можливістю реформування механізму формування доходів населення.

Аналіз досліджень та публікацій останніх років. Серед вчених, у працях яких досліджено сутність заробітної плати, проблемні питання ефективної оплати праці та проблеми диференціації доходів населення варто зазначити: О.Кучера, О. Ігнатову, Н. Шаманську, Н. Харченко, О. Грішнову, Г. Юрчика та багато інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Добре функціонуюча система формування заробітної плати, забезпечує справедливий розподіл створеної у виробничому процесі доданої вартості та запобігає негативним впливам, що можуть виникнути через завищення чи заниження заробітної плати. На даний момент залишаються недостатньо дослідженими питання пошуку шляхів підвищення мінімальної заробітної плати громадян та справедливої грошової оцінки людської праці.

Мета. Метою роботи є дослідження та аналіз заробітної плати громадян України.

Виклад основного матеріалу. У статті 1 Закону України «Про оплату праці» зазначено, що заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу [1].

Згідно до законодавства нашої країни, заробітна плата регулюється за рахунок розмірів мінімальної заробітної плати, який визначається за допомогою встановленого за застарілою методикою прожиткового мінімуму, виходячи з макроекономічних розрахунків, стосовно до можливостей економіки, а не обґрунтованих потреб найманих працівників. Добову потребу в поживних речовинах, прийнятих за основу при встановленні норм харчування в натуральних продуктах, затверджено наказом Кабінету Міністрів України від 14.04.2000 р. № 656, але їх загальна енергетична цінність є майже на чверть нижчою від наймінімальніших з цих показників рекомендованих Всесвітньою організацією охорони здоров'я

Проаналізувавши показники та динаміку розміру мінімальної заробітної плати в Україні за 1997-2018 рр. можна зробити висновки, що даний показник протягом усього досліджуваного періоду мав чітку тенденцію до зростання (рис.1).

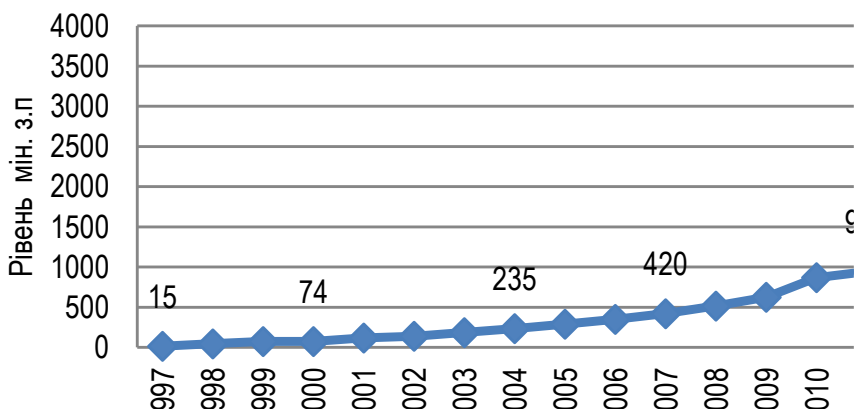

Рис.1. Рівень мінімальної заробітної плати в Україні, 1997-2018рр. [2-4]

З введенням національної валюти в 1996 р. мінімальна заробітна плата в Україні була встановлена на рівні 15 грн. Для стабільного розвитку економіки на початку десятиліття було прийняте рішення Урядом України про прив'язку гривні до долара США. У період до фінансової кризи, тобто до 1998 року, гривня була досить сильною валютою, її курс в середньому становив 1,75 грн. до 1 долара США. У 1998 році гривня здешевіла майже втричі, і процес здешевлення гривні триває до сьогодні. Причиною тому є економічна та політична нестабільність в Україні [5, с. 2].

На початку 2015 року ситуація радикально змінилась і не у кращу сторону. Через шалене зростання курсу долара з 7,99 до 15,77 грн/дол. США за незмінного рівня мінімальної заробітної плати тенденцію 2005-2008 рр. та 2010-2014 рр. до збільшення розміру мінімальної заробітної плати було зруйновано. А через два місяці ситуація погіршилася ще більше через збільшення курсу долара з 15,77 до 27,76 грн /дол. США.

Середня заробітна плата – макроекономічний показник, що обчислюється як середнє арифметичне значення заробітних плат певної групи працівників [6]. В Україні можна спостерігати постійне підвищення середньої заробітної плати, але це ще не говорить про підвищення рівня життя. На рис. 2 продемонстровані зміни у середній заробітній платі українців за 2013-2018 рр.

Із графіку видно, що на червень 2018 р. середня заробітна плата сягає 9141 гривню, що в 3 рази перевищує показник січня 2013 року. Також, незважаючи на незначні коливання цього показника протягом року, у довгостроковому періоді бачимо його постійний ріст.

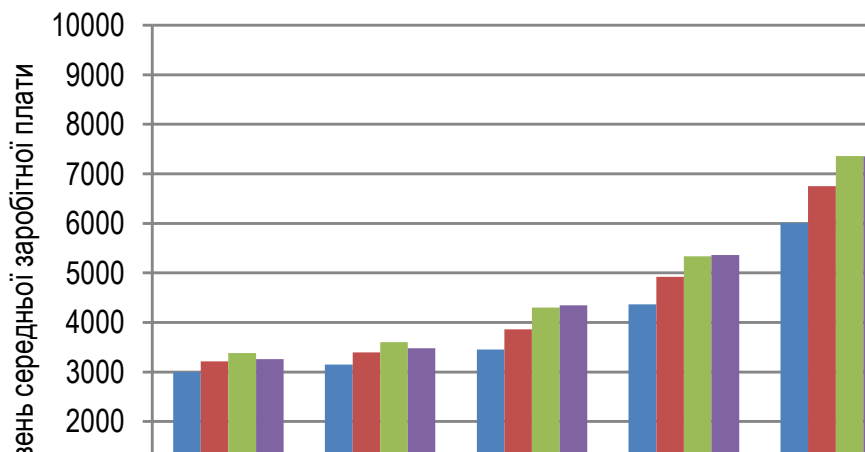

Рис.2. Рівень середньої заробітної плати в Україні, 2013-2018рр., грн. [3]

Однак, не забуваймо, що далеко не кожний громадянин отримує у середньому таку суму, через диференціацію заробітних плат, що залежить від посади та виду економічної діяльності людини. На розмір оплати праці впливають різні зовнішні та внутрішні фактори. До зовнішніх належать соціально-економічний устрій держави, розмір мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму, ціна робочої сили та ін. До внутрішніх – фінансові можливості конкретного підприємства, розмір його прибутку, кваліфікаційний рівень працівників [7, 8].

Розглянемо динаміку середньомісячної заробітної плати за видами економічної діяльності промисловості за період 2013-2017 рр. (табл. 1).

Таблиця 1

Середній рівень заробітної плати за видами економічної діяльності, грн.

Вид діяльності	2013	2014	2015	2016	2017
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	5289	5445	6164	7426	9704
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	3117	3337	4184	5182	6756
Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	1866	2017	2877	3773	5414
Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	4377	4798	6181	6511	8106
виробництво основних фармацевтичних продуктів	5447	6219	8254	11028	13846
виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	3086	3211	4619	6787	9000
виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування	2982	3167	4065	5290	7017

Найвищу заробітну плату незмінно впродовж цих років отримують працівники у сфері виробництва основних фармацевтичних продуктів та препаратів, друге місце посідає добувна промисловість і роздроблення кар'єрів.

За наявними даними щодо середньої заробітної плати, можна розрахувати показники темпу абсолютного приросту, темпу росту та темпу приросту середньої заробітної плати. Вони занесені до табл. 2 та табл. 3.

Таблиця 2

Цепні показники зростання середньої заробітної плати

Рік	Середня заробітна плата, грн.	Зміни по відношенню до попереднього року			
		абсолютний приріст, грн.	темп зростання	темп приросту, %	абсолютне значення 1% приросту, грн.
2013	3265	—	—	—	—
2014	3480	215	1,066	6,6	32,65
2015	4195	715	1,205	20,5	34,80
2016	5183	988	1,236	23,6	41,95
2017	7104	1921	1,371	37,1	51,83

Таблиця 3

Базисні показники зростання середньої заробітної плати

Рік	Середня заробітна плата, грн.	Зміни по відношенню до базисного року		
		Абсолютний приріст, грн.	Темп зростання	Темп приросту, %
2013	3265	—	—	—
2014	3480	215	1,066	6,6
2015	4195	930	1,285	28,5
2016	5183	1918	1,587	58,7
2017	7104	3839	2,176	117,6

Таким чином, у порівнянні із 2013 р. середній рівень заробітної плати працівника в Україні виріс більш ніж у 2 рази, що складає приблизно 21,5% щорічного зростання. Варто також відмітити, що ціни на товари та послуги також зазнали суттєвого зростання і за останні 4 роки виросли на 117,2%, що дорівнює 21,4% щорічного зростання. Таким чином, відносна швидкість зростання середньої заробітної плати перевищує відносну швидкість зростання цін лише на 0,01%. Це дозволяє говорити про те, що за рахунок зростання заробітної плати добробут населення зовсім не змінюється.

Висновок. Однією з найважливіших проблем організації заробітної плати на підприємствах в Україні сьогодні є відсутність дієвого механізму зацікавленості працівників, що був би здатний забезпечити максимально тісний взаємозв'язок їх заробітної плати з фактичним трудовим внеском кожного працівника та колективу підприємства в цілому, з одного боку, та був економічно обґрунтований, відповідав би стратегії розвитку підприємства – з іншого і водночас не суперечив би ані законам ринкової економіки, ані принципам соціальної відповідальності бізнесу й соціального партнерства [9].

В Україні соціальні стандарти залишаються вкрай заниженими, а заробітна плата є чи не найнижчою в Європі і дорівнює заниженому прожитковому мінімуму. Мінімальна заробітна плата в Україні не виконує стимулюючої функції, а навпаки – є чинником безробіття та зовнішньої трудової міграції. Що стосується відтворювальної функції, то вона здатна забезпечувати працівникові фактично рівень фізіологічного виживання [10]. Зниження розміру мінімальної заробітної плати зумовлює занижену ціну праці в цілому, що тягне за собою ряд негативних наслідків, головними серед яких є втрата мотивації до праці в Україні, отже – безробіття та зовнішня трудова міграція. Ріст номінальної середньої заробітної плати не відповідає очікуванням, так як перетворюючи її на реальну заробітну плату можна побачити, що значних змін у платоспроможності і забезпеченості громадян не відбувається, а це насамперед результат погано розвиненої економіки країни та політичних проблем.

Реформування заробітної плати потребує комплексного підходу, спрямованого на забезпечення зростання доходів та платоспроможного попиту населення, упорядкування регулюючої функції мінімальної заробітної плати, поступовий перехід до погодинної оплати праці, подальше послаблення податкового навантаження на фонд оплати праці, ліквідацію невиннованої міжгалузевої та міжрегіональної диференціації в оплаті праці, посилення стимулюючої функції заробітної плати тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

1. Закон України № 108/95-ВР від 24.03.1995 «Про оплату праці» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/>

2. Офіційна сторінка Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

3. Середня заробітна плата [Електронний ресурс] // Сайт Державної служби міністерства фінансів України. – Режим доступу:

4. Статистична інформація: Ринок праці; Доходи та умови життя [Електронний ресурс] // Сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

5. Ігнатова О.М. Статистична оцінка доходів населення в Україні / О.М. Кучер, Т.В. Стародубцева, М.В. Тарасенко // Ефективна економіка – 2013. – №3ю – С. 1-5.

6. Кучер Г.Я. Гідна заробітна плата – запорука економічного зростання України / Г.Я. Кучер // Науковий вісник НЛТУ України. – 2016. – №26.2. – С.77-84.

7. Шаманська Н.В. Мінімальна заробітна плата як державна гарантія оплати праці / Н.В. Шаманська, Н.В. Харченко // Ефективна економіка. – 2018. – №1. – С.1-5.

8. Бізнес-статистика : підручник / К. Д. Семенова, К. І. Тарасова. – Київ : ФОП Гуляєва В.М., 2018. – 210 с.

9. Юрчик Г.М. Оцінювання диференціації доходів населення України з урахуванням їх тіньової компоненти / Г. М. Юрчик, Н. М. Самолюк // Демографія та соціальна економіка. – 2016. – № 3. – С. 133-144.

10. Семенова К. Д. Статистична оцінка доходів населення України / К. Д. Семенова, А. В. Беспалова // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. – Одеса: ОНЕУ, 2018. – Випуск 4. - Частина І. - С. 79–85.

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ВИПУСК 5

Частина I

Одеса

